

UDVARHELYI HIRADÓ

UDVARHELYMEGYE FÜGGETLEN POLITIKAI LAPJA.

Az „Udvarhelymegyei Jegyzői-Egylet” hivatalos közlönye.
Előfizetési árak:
egész évre 8 kor. fél évre 4 kor. negyed évre 2 korona.
Egy szám ára 16 fl. — Tanulóknak egész évre 6 korona.

Felelős szerkesztő: **Becsek Aladár.**

Hirdetések a legolcsóbban számítottak. Nyiltér sora
50 fillér. Megjelen hetenként egyszer. 6-8 oldalon vasárnap
A hirdetés és nyiltér díja előre fizetendő.
Szerkesztőség és kiadóhivatal: Becsek D. fia könyvnyomda

Társadalmi csőd.

Székelyudvarhely, okt. 9.

Székelyudvarhely város társadalmi csőd előtt áll: ez a többé el nem titkolható szomorú tény. A hány társadalmi réteg, annyi széthúzó törekvés; nem lehet még város, ahol annyi előítélet nyilatkoznék meg mint nálunk.

És ennek okát a szélsőségek gyors változásában kereshetjük. Nagy lendítő erő lakik bennünk, mely a végpontok felé kerget bennünket. Ez a nagy lendítő erő erőfeszítésre bír bennünket, de nagy lankadásokba is visz. Könnyen lelkesedünk és mindég akad a lelkesedésnek új tárgya, mely azonban ritkán éli túl az évszakot. A tavalyi havat esetleg még megtalálhatjuk magas hegyek szakadékaiban, de tavalyi lelkesedésünknek ugyancsak üthetjük a nyomát. Gyorsan felejtünk, mert gyorsan tanulunk újat. Ez a magyarázata után annak, hogy minden társadalmi akciónk tisztavirág erejével hat.

Ugy vélem, nem kicsinylendő azon érték, azon szellemi erő és tehetség, mely e városban van. Ezen középosztályt képező társadalomban nagyon sokat lehetne tenni és úgy hiszem, hogy általában az államfőntartás ereje és sikere a középosztály odaadó működésében lévén, a középosztálynak e városban tüneyezőként élő elemei alkalmasak és hivatvák arra, hogy a nagy cél érdekében küzreműködjenek, mivel csak a társadalom együttes munkálkodásával juthatunk előre. És erre nekünk fölöttébb szükségünk volna, mivel sehol a világon nincsen olyan tagolt állapotban a társadalom, sehol a világon annyi balfelfogás, annyi előítélet, annyi türelmetlenség nem nyilatkozik meg a társadalomban, mint e városban. Majdnem olyan színe van a dolognak nálunk — és ebben nem csak kizárólag Székelyudvarhelyt értem — mintha visszafelé haladnánk a középkor századaiba.

Azelőtt sopánkodva emlegettük, hogy az áldatlan politikai viszonyok az oka, hogy e társadalom belsőleg nem konszolidálódik s mikor minden téren annyi a teendő, a munkaidőt és a munkaerőt mind az egyoldalú politikai feladatok foglalják le. Amikor a politikai viszonyok konszolidálódtak reménykedve gondoltunk arra, hogy most már egyebekkel is foglalkozhatunk! Foglalkoztunk-e? Dehogy. Magyarországon a politika foglalja magában az összes elméleti tevékenységet. A politika a társadalom munkája és tartalma az egész nemzeti élet. Társadalmi törekvések, művészeti, tudományos irányok, gazdasági érdekek és feladatok, közegészségügyi szükségletek, ha ez mind benne foglaltatik a politikában, — nagy szerencse!

Igen ám, csak hogy mi bennszülöttek tudjuk, hogy nálunk a politika különálló valami, ami nem hogy magában foglalná a nemzeti intellektuális életet, hanem ellenkezéleg: ellentétül elválkik tőle. Hiszen az emberek is poli-

tikusok és nem politikusok, a becsület is politikai meg társadalmi, sőt az érintkezés formái is mások a politikában, mások a társadalomban. A megkülönböztetés állami és társadalmi tevékenység között, ami egészséges munkafelosztást jelentene és a köz javára a magántevékenységnek egy jelentékeny részét foglalná le, egészségtelen irányban régóta meg van hamisítva: az állami tevékenységet megtették politikának és a társadalom politikául.

Szóval politika nélkül nincsen élet. Belénk van oltva a politikai egyoldalúság, clannysra, hogy amikor ráérnénk is egyebekre, nincs kedvünk egyébre. Holott soha sem volt nagyobb szükségünk kitarító crélyre, bátor elhatározásra és körültekintő okosságra, óvatosságra, mint éppen most. Nem véres háborúval, de kulturális és gazdasági küzdelemmel, a társadalomnak e téren való együttes munkálkodásával juthatunk előre.

Hogy a társadalmat a hamis jelszavak szatirálták leginkább a bizalmatlanságnak tudatával, misem bizonyítja jobban, mint az hogy nincs meg az a szuggesztív erő, amely az érintkezés teljes bizalmát, a vele járó közvetlenséget általánosítani képes volna, de hiányzik a társadalmi érintkezések bizonyos formakialakultsága is. Az egyik társadalmi réteg bizalmatlan a másik iránt s ha teljes nyíltsággal is közeledik két réteg egymáshoz, bizonyos czélatosságot vél látni mindegyik a másik szándékában, mely nem csupán a saját érdekeinek védelmét tartja szem előtt, hanem a másik érdekkörének megbomlasztására is tör. Az egyesek érintkezésénél is nagyjában ugyanez a vonatkozás áll fenn; már eleve bizonyos ösztönszerű ellenségeskedéssel tekintünk a szomszédunkra, vagy ekkluzív távol tartjuk magunkat a többiektől. És ez rányomta bélyegét már első társadalmi intézményünkre: a Casinóra is, melynek élete pang, mert tagjai idegenkedéssel vannak egymás iránt. És ez szomorúan illusztrálja, hogy a Caszinó, e társadalmi faktor még nem közelítette meg azt a czélt, amelyre hivatva lenne: — a társadalom tömörítését, enységessé, erőssé való tételét, amely így irányadó kellene, hogy legyen e város társadalmában. — Egy város családokból, klubokból, társaságokból áll. Lehetetlenség tehát, hogy az egyes részeknek gondolkodása, életmódja és tevékenysége kibatással ne legyen a közállamra. Kihatással ne legyen a közszellemre, az egész tevékenységi és életirányra, amelyben egy város társadalmi halad és előre tör. Mi kártyázva, pipázva és politizálva haladunk előre. Meg is látszik, hogy hogyan. Összes tevékenységünk legfelettebb egy-egy szombati vacsorában jegezesedik ki. Hisz már oda jutottunk, hogy az emberek köszönni is elfelejtenek egymásnak, vagy ijedten kapják félro a fejüket.

A társadalmi osztályok, sőt az egy pályán levő emberek is utálják egymást; s ez a vak gyűlölet immár behatol a magánéletbe is és tőnkre teszi azt is. Spionok szaladgálnak szerte-széjjel, kiket ujjal mutogatnak az emberek, azonban akiknek lehetetlenül tevérsére öszszefogni nincsen meg az akarat, és akik így szabadon kalózkodnak a társadalmi élet rovására. Ha sikerülne kiverni a kufárokat, talán a társadalmi érintkezést is közvetlenebbé lehetne tenni, s az általános szuggesztív hatása talán az egyesekre is kihatna, s nem kellec egymás mellett a „bizalomnak“ azzal az érzésével elhaladnunk, mint a minőt éjszaka érezünk, amidőn szük utczában egy teljesen ismeretlen jön velünk szembe, aki ép olyan jó kabát, mint rajtunk, de aki ép olyan gyanus: mér végig tekintetével bennünket, mint mi őt végignézzük, s csak amikor egymás mellett elhaladtunk jut eszünkbe, hogy — barátságosan is köszönhetünk volna egymásnak.

Az egyudás iránti bizalmatlanság, a féltékenység, az irigység azonban nemcsak a mindennapi érintkezést tette lehetetlenné, és már a családoknak egymás iránt való viszonya is ostoba versengéssé fajult, mely kiölt minden kedélyességet, — de annyira átment a közéletbe, hogy nemhogy a casinói élet fejlődött volna, de még a vendéglői élet is teljesen tönkrement, kávéházi életéről nem is szólva. Uttermekben elvéte lehet nagy ritkán társaságot találni, mely megértve egymást, egymás véleményét tiszteletben tartva kedélyesen elmulat s nem egymás rovására farag üres viczcseket. Most ha három-négy ember összekerül, az ember már szinte lesi, hogy mikor fog elcsattanai a nagy pof, melyet a nyegleség provokál.

Szóval bármelyik oldalról is vizsgáljuk közéletünket, annyit konstátálhatunk, hogy társadalmunk csődje bekövetkezett, mi szükségessé teszi azt, hogy a rothadásnak erre a proceszusására rámutassunk. Hisz azt tovább titkolni ugy sem lehet, ámbár a súlyedő erkölcsökön bajos és hálátlan dolog morált prédikálni. Azonban mégis szükséges az, mielőtt a bomlási folyamat teljesen bekövetkezők, mielőtt a válaszfalak lerombolhatlaul megerősödnének, valami kísérlet történjék egy becsületes kiegészés irányában, vagy ellenesetben legyen elég ereje a társadalomnak a bukást bevallani s a csődyítés iránti lépéseket megtenni.

Becsek Aladár.

BELFÖLD.

Udvarhelyvármegye 1909. évi költségvetése. Udvarhelyvármegye állandó választmánya 7-ikén tartott ülésében tárgyalta és állapította meg az 1909. évi költségvetélt. A költségvetés jövő évi szükségleti rovata, szemben a folyó évvel, 18,997 kor. 23 fillér többletet jelent, vagyis 206 ezer 729 kor. 54 fillér teszen ki. Ezen növekedést 1 altiszti, továbbá az okládi szolgabírói hivatalnál 1 szolgabírói, a három járáshoz 1-1 díjnoki, 1 főispáni irodatiszti állás rendszeresítése, továbbá a már bevezetett villamosvilágítás s a székház javításával előállt költségek okozzák. A kiadások közt a tiszt-

a tisztviselők fizetése 139,425 kor., a díjokok fizetése 15,514 kor., altisztek, szolgák fizetése 10,515 koronával, továbbá az épületek fenntartása 3483 kor., utiátalány 6900, irodai költségek, fűtés és világítás 12,820 kor., napi díjak 2200 koronával szerepelnek. Az állandó választmány a költségvetést akként fogadta el, hogy a szűkeleglet emelkedésével járó többletet a közgyűlésnek a minisztertől való kérésre ajánlja. Ugy ezen közigazgatási és gyámhatósági szükségleteiről szóló költségvetés, mint a közuti pénzalapnak 1909. és 1910. évi költségvetése, a vármegyei tisztviselői nyugdíj-pénzalap 1909. évi költségvetése, a megyeházaépítési pénzalap 1909. évi költségvetése, a körjegyzői nyugdíj-pénzalap 1909. évi költségvetése, az utkaparóti nyugdíj-pénzalap 1909. évi költségvetése és a Csiszér György-féle pénzalap 1909. évi költségvetése folyó hó 8-ikától kezdődőleg a vármegye kiadóhivatalában 15 napig közszemlére kitették.

Politikai jegyzetek.

Bszékelyudvarhely, okt. 9.

Épenséggel nem meglepő és mégis nagy újság történt a Balkánon. Bulgária koronázó városában, Tirnovában Ferdinánd fejedelem és neje, Eleonóra megjelenése, Bulgáriának leírta magát a török főnhatóságot, a török járnót és most csak az a kérdés, megnyugszik-e ezen tényben a török birodalom, vagy fegyveres erővel akarja-e hűtelen vasalását a járómba visszakényszeríteni. Most már világosan előttünk áll Ferdinánd legutóbbi budapesti látogatásának célja. Mint fejedelem lépett királyi zsámolya elé és megnyerve királyi hozzájárulását függetlenségi törekvéseivel, ezzel biztosította magának a nagyhatalmak hallgatag beleegyezését is, mely szükség esetű tetteken is meg fog nyilvánulni, de akkor már dörögni fognak a török ágyuk, melyeket első sorban is a mi hadseregünk gyorstüzelői fognak elnémitani. Visszafojtott lélegzettel várjuk már most a további híreket Bulgáriából, Törökországból is.

A balkán állapotokban nagy változás fog előidézni a bolgár szuverenitás, a bolgár királyság és ezzel a függetlenség proklamálása. De jogosult azon várakozás, hogy eme változás előnyére lesz a balkán állapotoknak, kézzel fogható

külömbőség ugyan niucs fejedelemesség és királyság között és nem tudjuk, boldogabb-e ma szerbia, mint volt fejedelemsege korában, de bölcs és céltudatos kormányzat, fegyvermezett, megbízható és becsületes hadsereg, polgárainak törekvése a kereskedelem és ipar fejlesztése sokat tehetnek az állapotok megszüntetésére és a keleti vasutak bolgár részének Bulgária által való elfoglalása már előfutára volt a váratlan gyorsasággal bekövetkezett függetlenség ki kiáltásának. Életerős, életkedvtől duzzadó királyság Bugária, fejedelem pedig földadatainak teljes tudatában halad a cél felé. Birva a nagyhatalmak teljes jóakarattal, ha kell fegyveres támogatást is, karöltve immár az alkotmány sánczajba bevont, megreformált Törökországgal, átalakíthatják az európai kelet képét és ott rendet teremhetnek. Törökország jól tudja, hogy a törekvo bolgár szomszéd nemcsak saját akaraterejére és saját hadseregére támaszkodhatik, melyet a hatalmas ozmán birodalom hadserege szétmorzsolhatna! De ott van mögötte Európa, az ifju, életerős nagyhatalmak és látva, a háttérben miut villognak ezen seregek kardjai, csendes megnyugvással viselendi az egykor világhódító Törökország a nemezis útjait és csakis belső megerősödésére gondolva, határainak megvédelmezésére és arra fog törekedni, hogy megóvja, amije ma van. Ezért nem féltjük az Európai-béktől és ezért lesz vértelen, és minden izgalomtól ment, hogy gazdagabbak lettünk egy balkáni királysággal.

*

Első Ferencz József király czimeinek sorába egy újabb illeszkedett be. Ausztria császára, Magyarország királya ezenul jogosan és teljes valóssággal viseli Boznia és Hercegovina királyi címét is.

Részesregeen multba, feledésbe hanyatlott napok azok, amikor a magyar királyok nemcsak címül, de valóóság birtokul bírták Bosznia és Rúme királyságát. Ha nem is ebben az ősi jogon kívánatosnak és jogosnak mondható formába kerül vissza a magyar uralkodó birtokába Bosznia és Hercegovina, ám azért örvendő kell látnunk ezt a vérmélikü hódítást, mely a fegyverrel meghódított tartományból önként, szives szeretettel új országot teremt. Ez a hódítás a kultura diadala. Első Ferencz Józsefnek Bosznia Hercegovina lakóisaihoz inézett fejedelmi

szózatából harmincz esztendő munka győzelme szól.

Harmincz esztendő kormányzata határozott haladást, óriási változást idézett elő Bosznia és Hercegovina szellemi, erkölcsi, művelődési és anyagi fejlődésében. Bárha a két tartomány kormányzata cleinte csaknem egészen később is erősen katonai jellegű volt, mégis alkalmassá bizonyult arra, hogy a kulturának utat nyitson Boszniába, hogy egy új, életerős földterületet, újabb friss, romlatlan véru néptörzseket és fajokat hódítson meg a Kelet előretolt földjéből, népéből.

Magyarország és Ausztria nemcsak végrehajtotta a berlini kongresszuson nyert megbízatást, nem csupán csondult és rendet teremtett Bosznia és Hercegovinában, hanem többet is tett a megoldandó feladatra: pezsgő kulturát, fejlődésre képes és alkalmas társadalmi, kereskedelmi életet tudott alkotni az őrizetere bizott földön. És mindezt háromvezet alatt! Ma már csak a történet tud a Bosznia földét állandóan öntöző vérről, csak a regékben élnek a hatalmaskodó agák és bógék és a becsületes bosnyák nép gyarapodva, gazdagodva feladni kezdi, hogy valaha elgyötört, igába hajtott, kiéhezett volt. Csodálatos szelidséggel elsimultak a hitükért rajongó mohamedánok vallásos villogásai. Békén fér meg már a kereszt is a féllő mellett. Eltűntek a lesből gyilkoló rézveretes pusokák, villogó görbe handzsarok s helyükbe ekeszarva, ásó, véső, kalapács, a munka szerszámai kerültek a bosnyákok kezébe.

Bégsz Európa elismeri azokat az érdemeket, melyeket Magyarország és Ausztria a berlini kongresszus pacifikáló megbízatásán felül a a civilizáció és kultura szolgálatában szerzett Boszniában. Megelégedéssel láthatja az egész modern világ, hogy Bosznia és Hercegovina népe megszabadult eddigi félszeg helyzetéből s a már megszerzett műveltséghez, haladáshoz, gyarapodáshoz, az önállóság és alkotmányos kormányzás jogát is elnyerte.

A modern rajzolás.

A tizenkilencedik század festészetének az is halbatatlan érdeme, hogy elválasztotta a festészet fogalmát a rajzolásától. Míg a renaissance művészei csakis a rajz és szín egyesítése útján voltak képesek műveket alkotni: a modern festészet bizonyítja, hogy a két fogalom mindjobban távolodik egymástól. Természetesen, hogy e távolodás egy a rajzolás, mint a piktúra szigorú fogalmának csak hasznára lehetett. Mert minden művészet ott nagy, a hol meg vannak szabva a határai. A mult század impresszionizmusának megszületése óta világos, hogy a festészet tulajdonképpen fogalom a szíu és a világos-sötét nianszai. Míg a rajzolás rendeltetése: a forma és a vonal.

Egy igazi rajz tehát sobasem lehet plasztikus. Viszont egy lart pour l'art-festmény nem törekedhetik első sorban formákra. Csak így lehet megértenünk, hogy a legnagyobb rajzoló — Dürer, Holbein, Beardsley, Toulouse Lautrec — nem tudtak festeni. Sőt a festészet értelmétől teljesen távol állanak. De nem, mint sokan hiszik, azért, mert nem volt szinértelem Bizonyos, hogy pl. olyan finom izlésű művészt, mint Beardsley feltétlenül kényes izlésű lett volna a színeiben is. De — bármily paradoxnak hangozzék is — a festészetnek nem lényege a színerzés sem. Egy kitűnő színerzéki ember összehozhat valami tapétát, szövetmintát, legjobb esetben valami előkelőbb izlésű plakátot. De olyan mű alkotásához, a hol a „valeur“-ök (a világos és sötét), a közelség és távolág meghatározása) harmónikusán állanak egymás mellett, teljesen másfajta érzék kell. Látjuk: Mauet vagy Velasquez egy-egy műve néha két-három egyszerű színel van fel fogva. Sőt mondhatni, hogy néha egy remekmű a színek megválasztása szempontjából egyenesen izléstelen a mi modern fogalmaink szorint. Miért van mégis az, hogy a színerzés e fogyatékosága nem von le sokat a mű abszolút értékéből?

A középkor művészei nagyon hozzászokották a világot ahhoz, hogy egy kép megítélésénél a forma és a tárgy legyen döntő. A filiszter és a laikus így — egyezvén ítélete a szakértőével — kényelmes álláspontot foglalhatott el. Ez a kényelem bizonyos biztossághoz és meg nem engedett fölényhez szoktatta a publikumot. Csak így képzelhető el az az óriási fogalomzavar, mely a modern festészet meg-

születésekor keletkezett. A multszázad közepén és végén a művészet tehetetlen utánzástól és klasszicizisztikus egyéietlenségzel szakított. És megszületett az, a mit ma tagadni többé nem lehet, a mi nélküli ma elképzelhetetlen egy a festőművészet, mint a rajzolás: a két fogalom távolodása egymástól.

Az impresszionizmus óta a festészet tisztább mint valaha és ideális szempontból a tizennyolcadik század művészeleg nagyobb újázzületést jelent, mint a régi renaissance. Egy későbbi kor a mi „modern“ festészetünket döntő éttape nak fogja tekinteni. A dolog lényegéhez tartozik, hogy az emberek mindíg elsősorban a multban keresik a nagyt, viszont a jelent bátrabban bírálják. A zeni sorsát is ez igazságtalanság bélyegzi meg, na meg az a természetes következtetés, hogy a zeni azért zeni, mert évtizedekkel előbbre van.

Ma a világ nemcsak hogy beleyngödött a birtelenül lecsapó boldod impresszionizmusba, hanem bizonyos unalommal, a tuletéségnök lenézésével áll szembe egy művel, mely korunk terméke és mégis kizárólag a középkor szemével van meglátva. Ha valaki ma a Rafael képeihez hasonló, sőt tökéletesen hasonló műveket teremtene, annak a bukása nagyobb volna, mint a milyen a Rafael dicsősége volt. És ez esésnek oka nem az utánzási szándék, hanem a modern világnézet hiánya volna. A modern festő Rafaeltól alig tanulhat valamit. Sőt: alig van alkalmasabb pálda rá, hogy mekkora haladást mutat fol korunk felfogása, mint éppen e nagyartartott cinquentenüvészt és társainak letűnése. Eppen ezek klasszicizikus bizonyítékai annak, hogy a rajzolás és festészet szolgálai összevegyítése már a mi szemünket nem képes kellemes izgalomban hozni vagy formaérzésünket meglepni.

Eppen ez összevegyítéséből féldolgoz születettek csak, melyek az emberek szemében — nem lévén felvilágosodottak — hatalmas tulbecsülésre adnak alkalmat.

Természetes, hogy ma, a mikor a rajzolás és a festészet fogalma eltávolodnak egymástól, a gazdaságnak és a fantáziának egy új, végtelen jövője nyílt meg. Ha egy régi — akár Rembrandrajzot nézük meg: az ebből a szempontból nem fog ki-elégíteni; félig festmény; tele tónusokkal, árnyékolásokkal, főleg festői kvalitásokkal.

Ezzel szemben egy Rafael-vagy Van Dyck-festmény inkább kiszinezett rajz, mint tiszta piktúra.

Formák, kitöltve színekkel. E színek nem tartalmaznak anyai „valeurt“, hogy rajznélkül testet alothatnának. Viszont egy árnyékokkal és tónusokkal fel fogott rajz eltér a rendeltetésétől, a mikor plasztikus, de formailag nem tiszta.

Nem véletlen, hogy a modern festészet lángelméi: Mauet, Césanno, nem „tudtak“ rajzolni. Viszont Toulouse Lautrec rajzait hiába képeznénk el megfestve, nem volna tiszta a hatásuk. Ugyanazon test másképpen hat, ha konturjaiban, rajzában fogjuk föl, mintha annak belető erejét, anyagyszerűségét keressük. Innen van az, hogy egy gömb, erőteljesen megfestve, sokszor ferdenek, görbének tűnik rajzban. De csak az értelem és nem az érzék számára.

A világ még uagyon is ahhoz van szokva, hogy észsel akar bírói mindent. Pedig hányzor bizonyult be már a művészetben a rideg éz bukása; Wagner Richárd Beethoven zenéje, az impresszionisták festészeite legszebb példái ennek. A régi művészetek en ek az észmuunkának nagyon kedveztek. Sokan ma is erőlyesen hivatkoznak arra, hogy értik Michelangelót, Leonardo da Vincit; miért ne volna joguk tőbat a modern művészetet megbírálai, lenézni? E felfogással ma már boldogolni nem lehet. Azzal a hatalmas harmóniával, mely a modern művészetek hangjából kelt és a molylyel ma lépten-nyomon, képtárbán, hangversenytoromban, színházban, utcán találkoznak, számolni kell. És ott hibázuok legjobban, a hol korunk lángelméit különbözöknek, rometeknek, legjobb ovetbon érdekes magánemberöknek tekintjük.

Minde kornak megvan a maga világos, biztos fonal. Ha nemcsak egy régi, elavult kor irányait akarjuk látai és korezni, akkor megértjük azt is, a minék a megértése nekünk kényelmetlen, mert még új, még rendezetlen. Nem véletlen, hogy egy más lett élok a rajzolás akkora alakjai, mint a francia Toulouse-Lautrec, az angol Beardsley, a német Tu. Ph. Heine. Mindegyik más, mindegyik független egymástól. Munkáikat mégis korunk tiszta szelleme tartja össze. A modern rajzolás, a mely távolodik a pikturától, a mely gondolatot, formát, vonalat fejez ki. És a mely nem akar tudni a levegőről, a féltónusokról és a régi irányu plasztikáról. A mely miúndt a dekoratív gondolatban keres.

És meghagyja a festészetnek a maga erejét: a foltot, az anyagyszerűséget és az erőt. — I k z s

7⁰/₁₀-os megyei pótdadó.

Az állandó választmány üléséből.

Székelyudvarhely, okt. 7.

Udvarhelyvármegye állandó választmánya ma tartott közgyűlésében tárgyalta a tisztinyugdíj-alap költségvetését. Hogy az ügyei a maga valóságában megismerje a közönség, helyesnek találjuk dr. Keith Forcutz tb. főjegyző-oládó ide vonatkozó javaslatát egész terjedelmében közzéadni a következőkben:

Kiadás: 1. Várm. szolgálk és tisztv. nyugdíja 26755 K. 2. Előfordulható újabb nyugdíjazásokra 4000 K. 3. Az alaptörvényből 1907. XII. 22-én felvett 6000 K és 1908. V. 12-én felvett 3000 K. visszatérítése 9000 K. 4. 6000 koronának 1908. évre eső kamatja 240 K, a 3000 koronának 1908. évre eső 4% kamatja 50 K. 5. A 9000 koronának 1909. évi I. felére eső kamatja 180 K. 6. A rendelkezési pénzalapból felvett 2000 K kamatja 1908. Ápril. 1-től 1909. XII-31-ig 140 K. Összesen kiadás 40395 K.

Bevétel: 1. Büntetés pénzek és tanulmányok 500. K. 2. 4% K. járadék 100,000 K. érték kamatjának 90% 3600 K. 3. 1320 K értékű kötvény 4% kamatjának 90% 4680 K. 4. Tisztviselők 5% járulék 7000 K. 5. Udvarhelymegyei takarékpénztárnál elhelyezett 5810 K 25 f. 4% kamat 90%-a 28080 K. Összesen bevétel 1135560 K.

Összehasonlítás: szükséglet 40,395 K, fedezet 11,355 K 60 f, hiány 29,039 K 40 fillér.

A hiány fedezésére a közgyűlés kivet (kottó) 2% pótdadót az 1883. évi XV. t.-cz. 13. §-ának első bekezdése alapján; azon kívül feltérjesztést intéz a közgyűlés a m. kir. Belügyminiszterhez az iránt, hogy a hiány fedezésére a törvényhatósági nyugdíj-pénzalapot lehetőleg állandó, vagy legalább egyszeri nagyobb segélyben részesíteni kéresek.

Azon esetre, ha a Belügyminiszter ur a segély megadását megtagadná, a közgyűlés már most elhatározza, hogy az idézett t.-cz. 13. §-ának második bekezdése alapján további 5 (öt) százalékos megyei pótdadó kivetéséhez a törvényhozástól a Belügyminiszter újru felhatalmazást kér.

Ekként a közgyűlés 7 (hét) százalékos pótdadónak kivetését névszerűen szavazással elhatározza.

Ez az elhatározat közzétételük a vármegyei hivatalos lap utján azzal, hogy az ellen a hivatalos lap megjelenésé napját követő nyolczadik naptól számított 15 nap alatt a m. kir. Belügyminiszterhez intézendő és a vármegye alispáni hivatalánál benyújtandó felbontásnak van helye.

A további eljárással a vármegye alispánja biztatik meg.

Indokolás. A vármegyei tisztviselői nyugdíj szabályrendelet 30. §-a értelmében, a mennyiben a nyugdíj-pénzalap felhasználható jövedelmére az igényjogosultak igényeit nem fedezné, a hiány pótlásáról a vármegye közönsége köteles gondoskodni.

Udvarhelyvármegyének sem pénzalapja, sem egyéb vagyona, a melynek jövedelme ilyen célokra fordítandó volna, nincs.

A mennyiben tehát a nyugdíj alap a jogosultak igényeit nem fedezhetné, a vármegye a hiányt csupán a pótdadó kivetése és behajtása által tudja saját erejéből fedezni, ha csak a Belügyminiszter ur a nyugdíjalapot megfelelő segélyben nem részesítené.

A tisztviselői nyugdíj-pénzalap pedig a felhasználható jövedelméből az igényeket már eddig sem tudta fedezni.

Már az 1908. évi költségvetés szerint is 25576 korona szükséglettel szemben 11240 korona fedezet mutatkozott a nyugdíj alap jövedelméből, tehát 14336 korona megyei pótdadóból lett volna fedezendő. A kivetett 2%-os pótdadó azonban elégtelennek mutatkozott, hogy a jogosultak igényei fedezve legyenek, a nyugdíjpénzalap már a múlt év végén kénytelen volt 6000 korona kölcsönt felvenni; az újabb nyugdíjazások folytán pedig a szükséglet a folyó évben is még emelkedvén, az alap további kötelezettségének csakis újabb 3000 korona és 2000 korona kölcsönök felvételével tudott eleget tenni.

Miután pedig a szükséglet előre láthatólag nem fog apadni és így a rendszeren kivetett pótdadó eleget nem mutatkozik, a nyugdíjalap érdekében s a további zavarok elkerülése végett kénytelen a közgyűlés oly magas százalékos pótdadót kivetni, s illetve annak kivethetőségét: kérelmezni, hogy a nyugdíj alap zilált pénzügyi viszonyait megszüntetessenek.

Már most azt 1909. évi költségvetést tekintve, a hiány 29039 korona 40 fillér.

A pótdadó kivetésének alapját képező állami egyenes adók összege pedig csupán 418395 korona.

Miután a vármegye a mogyoházipítésként már 50 osztaléddal először szavazott meg 3⁰/₁₀-os pótdadót, a vármegyei törvényhozásai felhatalmazás nélkül csupán 2⁰/₁₀-os pótdadót vehet ki a nyugdíj alap céljaira. Kettőszázalék (2⁰/₁₀) pótdadó pedig a feuti adó alapon csupán 8367 korona 90 fillér, s így csupán arra is hogy a jogosultak illetékei fedezetet nyorjenek, további 3⁰/₁₀-os pótdadó kivételre szükség van.

Figyelemmel kell azonban arra is lenni, hogy a pénzalap tartozásából 9000 koronát a saját tőkéjéből vett kölcsön, s illetve használt fel. Minthogy pedig a nyugdíj alap tőkéje a szabályrendelet értelmében fel nem használható s annak felhasználása a jövőre nézve nagy bonyodalmatok és károkat okozhat, ezen 9000 koronának visszafizetése feltétlenül szükséges, erre a célra további 2⁰/₁₀-os pótdadót kell kivetni. A rendelkezési alaphoz felvett 2000 koronának azonban csupán a kamatai lesznek a jövő évben fedezve.

A jövő évben félreüthető újabb nyugdíjazásokra 4000 koronát kellett felvenni, mert ennyi összegre már most is előreláthatólag szükség lesz, s a mennyiben ezen összeg kisebb mérvben vétetnék fel, a jövő évben a bevételök a kiadásokat újból nem fedeznék.

A közgyűlés a törvényhozásai felhatalmazás nélkül kivethető 2⁰/₁₀-os kivetést készséggel megszavazza. De mert a hiányokról gondoskodni kell, ezen kényserülségből kifolyólag és hogy már az év elején is, fenn akadnia ne legyen, a további 5%-ot is megszavazza. Kéri azonban m. kir. Belügyminiszter urat figyelemmel lenni arra, hogy ezen megye közéleti nagyobb részben közéleti pótdadóval már túl vannak terhelve, maga Székelyudvarhely városa is a mely városra a pótdadónak egy jelentékeny része esik, a jövő évre 92% közéleti pótdadót irányzott elő, kéri m. kir. Belügyminiszter urat, figyelembe venni ezen vármegyének anyagiakban közismert szegénységét, ezen vármegye fölöttébb nehéz megélhetési viszonyait és ezekből kifolyólag kéri m. kir. Belügyminiszter urat, kéresek, hogy a tisztviselői nyugdíj alapot állandóan segélyben részesíteni, avagy legalább az 5%-nak megfelelő s illetve a hiánynak kitüntetett összeget megfelelően a tisztviselői nyugdíj-pénzalapnak utalványozni, mely esetben a jelen határozatnak az 5% kivetésére vonatkozó része tárgytalan lesz.

Kérjük még belügyminiszter urat elhatározásánál figyelembe venni azt is, hogy a II. osztályú kereseti adó apadásánál az Udvarhelymegye területén kivetett állami egyenes adók összege 100 ezer koronával apadt, ami szintén a kivetendő százalékos emeli és végül figyelembe venni kérjük, hogy a folyó kiadások a viszonyosság törvény miatt nőttek, amennyiben a legutolsó nyugdíjazásnál is 14 állami szolgálatban teltető évet kellett egy nyugdíj megállapításánál beszámítani.

Az állandó választmány a javaslatot egyhangúlag elfogadta s ilyen értelemben terjeszti a közgyűlés elé.

A fogyasztási és értékesítő szövetkezet közgyűlése.

A fogyasztási szövetkezet tagjai köréből vett tudósítás.

Székelyudvarhely, okt. 10.

A szeptember hó 27-ére hirdott közgyűlést, a mely a szövetkezet élto és halála felett kellett volna határozott f. hó 4-én délelőt tartották meg a vármegyéhez kiérkeztek. Csodálatos, temetése sokan jöttek el, a mi bizony szokatlan a szövetkezet életében, s csodálatos mind olyanok jöttek el, akik nem temetni, hanem új életre támasztani óhajtották. A megjelent tagok egyhangúlag kimondották, a szövetkezet további fenntartását, sőt a szükséghez mértén való kiterjesztését is.

A gyűlés azért nem volt megtartható szept. 27-én, mert mielőtt határozni akartak először a „Hangya” véleményt is hallani akarták, az pedig csak 4-ikére küldhette el képviselőjét. Meglepetéssel látta Rohay László főellenőr, hogy oly szövetkezet ellen indult meg az akció, mely minden tekintetben a mostani nehéz viszonyok között is megállani képes és bivatásait tudja tölteni. Mert bár a szövetkezeti tagok nem pártolják úgy a mint azt saját érdekük megkívánja, mégis ezidő szerint is fenállani képes s ha a tagok az erkölcsi kötelezettségüknek eleget tesznek akkor hamarosan, hatalmasan fel fog lendülni.

Csodálatos indolencia a tagok részéről — tisztelet a kivételnek — hogy a saját jól felfogott érdekükben nem akarnak a szövetkezetnél vásárolni. Pedig azt hiszem, nekik teljeseb mindegy volna, honnan szerzik be szükségleteiket, s már csak azért is pártolni kellene a főtisztviselő uraknak is, nehogy a vád érje, hogy elfelejtették miszerint voltak ók is valaha kis tisztviselők.

Szentül oltalmaz, hogy nekik esetleg az a pár korona, ami megmarad havonként nem számít mert futja az azokról, de bizony egy 700 frtos tisztviselőnél számot tosz mindon krajczár vagy fillér. Erkölcsi kötelezsége tehát minden szövetkezeti tagukat ott vásárolnia, hogy oztalja, magán és a kisjavadalmazásu tisztviselőknél segíten.

Lehet, hogy falra bányt borsó lesz szavam csupán, de azt is mondhatom a szövetkezet igazgatómágát vád nem érheti, mert az mindent elkövet az intézet fellendítésé érdekében, s talán a mint a kedvező jelöl mutatók sikerülöi is fog.

A folyó hó 4-én tartott közgyűlés felhatalmazta az igazgatóságot, hogy új üzlet helyiséget béreljen, azt rendezze be mindon szükséges áruval, üzletvezetőt állítson be, fogadjon fel egy szögát a ki a házhoz hordja a vásárlásokat stb. szóval mindarra felhatalmazást adott, amit szükségesnek vél a szövetkezet fenntartására.

Az igazgatóság meg is tesz mindent, időt fáradságot nem kímél, egyik tagját kiküldötte Enyedre a szövetkezet tanulmányozása céljából, a tagoktól csupán azt kívánja, hogy a mit más módon úgy is be kell szerezni, azt vegyék a szövetkezet üzletében, a hol olcsóbb és jobb árut kapnak.

Lehetetlen, hogy e sok fáradságot a régi indolenciával hálánál meg, mert a saját és embertársai érdekei is megkívánják, hogy levetkőzzék a régi nom-tördömséget.

Ha felkarolják a szövetkezetet, kilátás van megzárásuk felállítására és faraktár beállítására.

De nem szabad megelégedni arról sem, hogyha újra lendül az üzlet egy Udvarhelymegyei kiterjedő központi szövetkezet létesül, sőt megöröszíthetik, hogy egész Erdélyre kiterjedő raktárát is ott állítja fel a „Hangya”. Már pedig ez sem kicsinylendő dolog, a mikor Marosvásárhely s más városok a mi nem-tördömségek miatt mindent elkaparintanak előlünk.

Udvarhely közönsége, de különösen iparos polgártársak, úgy-e megkívánják, hogy a tisztviselő itt csináltassa a szükséges dolgait, akkor megkívánhatja a tisztviselői kur kis javadalmasu része is, hogy támogassa a megélhetése könnyebbítésére fenálló egyetlen eszközt: a szövetkezetet. Annál inkább teheti, mert valahol csak vásárol s azt eszközölje itt.

Az új üzlet teljeseb fel lesz szerelve, úgy amint egy modern üzletben kell. M minden kényelem meg lesz adva a tagoknak, amit csak adni lehet, s ha még akkor is akadékoskodnak a főurak, igazán nem érdemes, hogy tovább is tördödjék a kistisztviselő a megélhetés gondjaival, hanem csináljon adósságot nyakra-főre, de ennek a kifizetését nem fogják elvállalni — úgy-e a főurak.

Kistisztviselő barátaim, most hozzátok szölok, talán a kényeztetés hatása alatt megértitek szavamat. Ne hagyjátok el a szövetkezetet, hanem fokozott erélyvel álljatok melléje, mert biztosíthatlak róla, hogy az eredmény elmaradni nem fog.

Látva azon lelkesedést, amey megnyilvánult a közgyűlésen, élleti a remény, hogy újra élvede, teljes erővel be fogja tölteni hivatását szövetkezetünk.

Addig pedig, míg teljeseb be lehet mindon áruval rendezni, legyenek egy kis türellemmel a elvezéssel. Mert egyezre nem lehet, még az isten is hat nap alatt teremtetta a világot!

Sok új tag lépett be, de lépjen be mindon tisztviselő és iparos s mások is, akik szükségét látják a szövetkezet felkarolásának, hadd erősödjék, hadd nőjjön s nemcsakára látni fogjuk annak állásait. Kivált ha meggyíthatik a mézszársék is, akkor látszik meg valóban a szövetkezeti eszme felkarolásának életrevalósága. Különben újra kijelenthetem, semmi ok az aggodalomra, csak pártolni s vásárolni kell a szövetkezetből s az magától felendül. —y—

HIREK.

Székelyudvarhely, október 11.

Parajd—marosvásárhelyi vasut.

Alig két éve nyílt meg a kiaküllő völgyi h. é. vasut parajdi vonala, már is új vasut híre érkezik a boldog sóvidékiektől. Marostordavármegye és Marosvásárhely város közönségé az érdem, hogy amit a multak vasutépítési politikája a székelyföld kárára elkövetett, azt most önére jöböl orvosolni igyekszik, s közel hozta a megvalósulásához a marosvásárhely—parajdi úgynevezott nyárádvölgyi vasut eszméjét. A vonal eredetileg Szovátáig volt tervezve, újabbban azonban Parajd és vidéke gazdag természeti kincsei és a vasuti közlekedés megteremtése folytán oly hatalmas gazdasági és ipari fellendülést mutat, hogy a vonalnak Parajdig való meghosszabbítása a vasut előrangú pénzügyi érdeke lett.

A Braun Gyula főmérnök által tervezett vonal közigazgatási bejárása a szovátá—parajdi részen f. hó 3-án történt meg, mely alkalommal Udvarhelyvármegyét dr. Sebesi János alispán, Szabolcs Rezső műszaki tanácsos és dr. Demeter Lőrincz főszolgabíró, Parajd községet Szalkics Zoltán, Paget Olivér, Kltör Vilmos és Símófi Károly képviselték.

A vonal, melynek egész hossza 69 km. lesz Szovátánál a felső furdtelep felett van olvezetve,

Paradj határán egy darabon az állami ut, másik darabon a már meglévő vasut mellett halad el, a Paradj községben a jelenlegi vasuti Állomáshelyre kerülnek át.

E helyen említjük meg, hogy a kisküldővárosi faipar részvénytársaságnak szintén Paradj határán épülő iparvasútja már olyan előrehaladott stádiumban van, hogy november hó folyamán a teherforgalomnak átadatik.

Dr. Kovácsy Albert kir. közigazgató, iróháza megnyitása végett tegnap délután Marosvásárhelyre utazott. Tiszteletére távozási alkalmából barátai, tisztelői társaságát akartak rendezni, hogy annak keretében vegyenek búcsút tőle, mely azonban Kovácsy kívánására elmaradt. Kovácsy magával vízi és város polgárájának tisztelődését, becsülését, melyet szeretetromlásával, figyelmességével közügyekben mindenha kifejtett önzetlenségével és igazságérzetével érdemelt ki.

Tanári kinevezés. A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter Fröhlich Ottó a székelyudvarhelyi róm. kath. főgimnáziumhoz, a főnádai szerződésből kifolyólag rendes tanárrá nevezte ki.

Eljegyzés. Vargyasi Mathé József bikafalvi jegyző e hó 4-én Brassóba eljegyezte Baló Margitot, Baló László m. á. v. forgalmi főnök leányát, Ugron Gáspár földbírtokos unokáját.

A városi vízvezeték előmunkálatai
Jelentettük, hogy Udvarhelyvármegye közigazgatási bizottsága felirata nyomán a földművelésügyi miniszter utasította S. M. kir. országos vízépítési igazgatóságot, miszerint Székelyudvarhely város vízvezetékét és csatornázási előtervét elkészítse. Ez ügyben, mint azt részletesen ismertettük, a vízépítési igazgatóság Dillnberger Béla mérnöknek kiküldötté, ki helyszíni szemlét tartott. Ennek alapján a vízépítési igazgatóság a következő megkeresést küldötte most le a polgármesterhez:

A nagyméltóságú földművelésügyi m. kir. miniszter urak folyó évi július 19-én 35072 szám alatt kelt rendelkezésével a város vízvezetékét és csatornázási előtervét elkészítésére utasítottunk.

Mint hogy a folyó hó 15-én a helyszínen járt Dillnberger Béla mérnöknek jelentése szerint az egész város vízellátására alkalmas források nincsenek, a vízellátás előreláthatólag csak a Nagyküldő folyó völgyében nyeregdől talajviz segítségével fog történni. Az ily megoldás vízvezeték terv pedig okvetlenül előleges próbafúrások szűkegességével járva, az e célból felügyeletünk alatt és próbafúrás felszerelésünk felhasználásával végzendő előtanulmányoknak, illetve az ezekkel járó dologi és napszám kiadásoknak fedezetéről kellene mindenképp gondoskodni.

Ugyiszintén a csatornázási előterv elkészítéséhez a városban színtezési felvételt kell eszközölni, ami legcélszerűbben egy az osztályunk felügyelősége alatt álló napidíjas mérnök által volna elvégezhető.

Mind ezekre való tekintettel kérem a tekintetes Tanácsot, sziveskedjék az e vízvezeték és csatornázási munkálatok költségeinek fedezésére 6000 koronát a városi közgyűléssel megszavaztatni és minket erről a további intézkedések megtétele céljából értesíteni.

Ezen megkeresést a polgármester a legközelebbi közgyűlés elé terjeszti, amikor a képviselőtestület bizonyára módját fogja találni, hogy az itten előzött két héttel kifejtett okok alapján a költségeket megfizetse.

Október 6. A gyászos évforduló a helybeli állami főreáliskola önképzőkörre is megülte. Ünnepi beszédet mondott Barthos Pál ifjúsági elnök; szavaltak: Csoboth Elemér és Deák Ferencz VIII. oszt. tanulók. Az ifjúsági ének- és zenekar egy egy számmal szerepelt az ünnepség műsorán.

Megyei pótdadók kivetése. Udvarhelyvármegye október hónap megtartandó közgyűlésén intézkedik a törvényhatósági bizottság a jövő évi költségvetés s az ezzel kapcsolatos pótdadók megállapítása, illetve kivételése felől. Ez ügyben Sebasi alispán a törvényhatósági bizottság tagjaihoz a következő értesítést küldötte:

Az 1883. évi XV. t. cz. 10. § a alapján értesítem a törvényhatósági bizottságot tag urat, hogy a törvényhatósági bizottságnak folyó évi október havi közgyűlésén elsősorban az Udvarhelyvármegye közigazgatási és gyámhatósági szükségleteiről egybeállított 1909 évi költségvetése, másodsorban a vármegyei tisztviselői nyugdíjpenzalap 1909. évi költségvetése, harmadsorban a megyeházaépítési pénzalap 1909. évi költségvetése tárgyaltatik. Ezen költségvetések az állandó választmány által letárgyalatván, azok az állandó választmány javaslataival együtt a vármegyei kiadóbizottságban a f. évi október hó 8-ától kezdődőleg 15 napi közszemlére kitétetnek, azok

ott megtekinthetők a azokra jelzett idő alatt emeltes irásból észrevételek a vármegye alkalmjában benyújtatják. Értesítem a törvényhatósági bizottságot tag urat, hogy ezen költségvetésekkel kapcsolatban javaslat fog tételni: 1. A megyeházaépítési alap javára 50 évre már megavavazott 3% -os vármegyei pótdadónak az 1909. évben lemondó kivétel és behajlítása iránt; 2. a tisztviselői nyugdíjpenzalap javára az 1909. évre 2 (kettő) %-os megyei pótdadó kivételése iránt és 3. az iránt, miszerint a törvényhozástól felhatalmazás kéréssek, hogy ugyancsak a vármegyei tisztviselői nyugdíjpenzalap javára további 5% -os vármegyei pótdadó kivételése eszközölhető legyen, azon esetre, ha Belügyminiszter nem jelzett nyugdíjpenzalapot a szükséges segélyben nem részeseiténé.

Uj községi jegyző. Atyha nagyközségben, a napokban töltötték be a két hóval ezelőtt megüresedett községi-jegyzői széket. Uj jegyzőül Kiss Károly okleveles jegyzőt választották. A választás eredményét a falu egész népe megnagyvással fogadta.

Adóhivatali kinevezések. A pénzügyminiszterium vezetésével megbízott m. kir. miniszterelnök Mazingher László székelyudvarhelyi m. kir. adótitkár jelenlegi állomáshelyül való meghagyása mellett m. kir. adóhivatali segédé kinevezte.

Iskolai ünnepély. A székelyudvarhelyi Iparos és kereskedő iskola bizottsága a miniszter által adományozott 100 kor. jutalomdíj kiadására alkalmából f. hó 18-án, délután 6 órakor a Polgári önképzőkör nagy termében iskolai ünnepélyt rendez a következő műsorral: 1. Ének 2. 3. Szavaltatok. 4. Ünnepi beszédet mond Vári Albert unitár. lelkész. 5. Ének 6. Természeti tünemények bemutatása vottitett képekben. 7. 8. Szavaltatok. 9. A jutalomdíj kiadása Kiss Ferencz Kovács tanoncoknak. 10. Ének. Ez ünnepélyre az érdeklődőket tisztelettel meghívja a bizottság. Belépti díjat nem szednek, de önkéntes adományokat a tanoncz könyvtár céljaira köszönettel fogadjanak.

A vasuti menetrend. Október elsejét a nagy közönség ez alkalommal jobban várta, mint az eddig elkövetkezett októberteket. Október hónap ugyanis az a hónap, melynek elsőjével a vasuti menetrendeket revidálják, vonat, járatokat beazúntatnak, s újakat beállítanak. Szóval október elejével szokott a vasuti igazgatóság a vonatjáratok tekintetében a közönség kényelmére, a praktikuság elvével fogva újításokat eszközölni. És ezt a praktikuságot, a közönség kényelméről nem is beszélve, Székelyudvarhely, Udvarhelyvármegye székvárosa már két évtized óta várja, várja, várja, mivel eddig minden újítás csak arra volt, hogy az ország szívtől mentül jobban eltávolított, kereskedelmük, iparuk a lehetőleg kikombinált csatlakozások által hátrányt szenvedjen. Így például, hogy messze ne menjünk példárért, a mult év folyamán a csatlakozás javítása, a menet gyorsítására tett ígéretet ez év május elsejére akként váltották be, hogy a délutáni érkezési időt még egy fél órával hátrább tolták, mi az jelent, hogy Budapesttől megint egy fél órával messzebb kerültünk. Ezen megfoghatatlanul értelmetlen újítás ellen a közigazgatási bizottság június havi üléséből felirt, a így roméltuk, hogy talán-talán most mégis meghallgatják ennek a szegény megyének jogos kérését, s az októberi menetrendben legalább — osztrák mintára — visszaállítják egyképpen az addigi rossz menetrendet. Ezt bízunk volt okunk, mivel olyan híreket hallottunk okt. elsejét megelőzőleg, hogy a Brasósból reggel induló budapesti gyorshoz is csatlakozást kapunk. Vagyis vonatunkat egy negyedórával korábban fogják bevezényelni tenger napra s ipolás és rázás közeppre Héjasfalvára, hogy így az ott átmenő gyors elérve, este 10 órára Budapestre érkezhessek az utas. No hát ezete romény, balga reménynek bizonyult; mindeu maradt a régieben, október elseje legfontosabb annyiban okozott változást, hogy Bosznia bekobeleztetett. Ebből pedig nekünk aligba lesz hasznunk.

Kosaras táncszmuláság. A székelyudvarhelyi Csizmadia Ipartársulat a temetkezési segélyalap javára az árubolt helyiségében folyó hó 17-én (szombaton) zártkörű kosaras táncszmuláságot rendez. Belépti díj személyenkint 2 kor., családjegy 3 személyig 4 kor. Kezdete este 8 órakor. Kivánatra belépőket a meghívó olómutatandó. A táncsztehelye a Kónya Jancsi zenekara játszik.

Tanulmányi kirándulás. A ref. kollegium 36 felső oszt. tanulója Szabó András, Dékán, Bakóczy és dr. Viski tanárok kíséretében érdekes tanulmányi kirándulást tett e hó első napjaiban Gyulafehérvár — Verecskák vidékére. A kiránduló csapat a segesvári tartózkodás alatt legelőször a Potófi szobornál rögtön a nagy költő iránt érzett hálás kegyeletét. Majd Gyulafehérvárt tekintette meg a történelmi nevezetőségeket, a vártemplomot, püspöki residenciát, a Bethlen-kollegium eredeti épületeit, a Batthyány-könyvtár; a kath. főgymn. moderu épületét és berendezését a főgymn. igazgatóságunk és tanárkarnak szives kalauzolásával. Gyulafehérvár megtekintése után a szomorú emlékekben s kincsek-

ben gazdag Zalatna következett, hol a bányaművek vezetősége a legnagyobb készséggel szolgált utmutatásokkal és mérnöki által szakember, tanulógaon magyarázatokkal az aranyolvastó és szénkéreg gyártó műveknek megtekintésénél; az ipari igazgatónak pedig — mint szives vendéglátó házi gazda — az elszállásolás és ételmezős elrendezésében volt lekötelező szivesöleggel támogatására a kirándulóknak. Zalatnáról kocsival Abruđbánya volt az első állomás. Itt az elemi iskola igazgatója, Gaggi Ferencz, tette meg a továbbiakra nézve az intézkedéseket s személyesen kalauzolta a társaságot nemcsak az abruđbányai állami és magán aranyozó telepeknek, hanem a verecskai bányaműveknek megtekintésénél is. A Detunara-ira kirándulni az idő rövidége és természet beosztása miatt nem lehetett; de némi kárpótlásul annál tüzesebb en behatóbb tájékozódást szereztek egyesek a Cselelye Marc „arany-hegy”-ről s ennek a rómaiak művelése óta történt érdekes változásairól. A kirándulók az illetékes tényezőknek hagyományos szives sége és segítségé révén ismeretekben meggazdagodva és kellemos emlékekkel megrakodva vasárnap érkeztek haza a farszto, de annál tanulékosabb utról

A Tanító-Egylet udvarhelyi köröse
Székelyudvarhely, folyó hó 19-ikén d. e. 9 órakor kezdődőleg az állami iskola IV ik fu osztályában Gyermes Mihály elnöklote mellett tartja rendes gyűlést. Tárgysorozat: 1. Gyakorlati tanítás, tartja Lőrinczi Béla. 2. Gyűlés megnyitása. 3. Elnöki előterjesztések. 4. Mult ülés jegyzőkönyvének felolvasása. 5. Felolvasást tart „A tanító önképzése és annak eszközei” cz. tétéről ifj. Pál Sándor. 6. Előadás módszertani kérdésről. 7. Jövő évi költségvetés. 8. Tanítás bírálata. 9. Jelentések. 10. Indítványok. 11. Jövő évi közgyűlés helyének, idejének és tárgysorozatának megállapítása.

Földregés. Mindenképpen nevezetességre törekvük ez a mi kis városunk: Székelyudvarhely. A sok minden különlegessége mellett legújában vonatkiállítás, s e héten pedig egyenesen földregéssel kedveskedett a szencsációt kedvelő közönségnek, hogy mindru tekintetlen lépést tartson a nagyvilággal. A földregés 6-ikán, kedden este 11 órakor volt, még pedigen igen heves formában. Három lókes jött gyorsgymásutánban, és főleg a második a házakat annyira megingatta, hogy a fali órák megállottak, a számos helyen rémület futottak ki az utcákra. A földregés az ijedtetően kívül semmi kárt sem okozott. A földregés eddig érzelt legmigasabban pontja a Kaukázus s Gyergyószentmiklós, Csikszorda, Székelyudvarhely, Korond, Székelykeresztúr, Brassó szélességben Oláhországban keresztül, egészen a Fekete tengerig vonult. A m. kir. Országos Meteorológiai intézet igazgatósága a földregéssel kapcsolatosan a következő felhívás közzétételére kért föl bennünket:

Az orsz. m. kir. meteorológiai intézethez érkezett tudósítások szerint e hónap 6. napján, kedden, este 11 óra körül Erdély délkeleti vármegyéiben földregés volt érezhető. Ezen természeti tüneményt figyelemmel kísérni és az egybe gyűlt adatokat feldolgozni az intézet feladatai közé tartozik, miért is a tudomány érdekében azon kérelemmel fordul a meteorológiai intézet igazgatósága a földregéses terület lakosságához, hogy sziveskedjék megfigyeléseit az intézett tudatni (Budapest, II. Főutca 6.) A földregés megfigyeléséknél az időjelöltekön kívül, fontosságú bir annak ismertetése is vajon megismertlődött-e a rengés, továbbá voltak-e hangtünemények hallhatók. Nagy súlyt kell helyezni a jelentésben oly adatokra, amelyekből a földregés erősségére lehet következtetni így pl. fölfüggesztett tárgyak kilengtek, egyes alvók, esetleg sokan felébredtek, órák megállottak, butorok eltörlődtek, vakolat repedett illetve lohullott, kisebb repedések a falakon, haragok megkondultak, nagyob falrepedések, kőemények ledőltek, általános ijedelem, kutak, források vize megváltozott, rombolás stb. Mindazon megfigyelések, más mellék tünemények felsorolásával, levélbolilleg is közölhetők az intézettel, de érdeklődőknek utasítással és nyomtatványokkal készséggel szolgál az intézet igazgatósága.

Bélyegző-törvény. Az új vagatási törvényt, sok üdvös intézkedése mellett is joggal lehet bélyegző-törvénynek nevezni. A törvény szerint ugyanis a községeknek vághidat létesítési, s az ott levágandó marha husát fölbélyegyezni kell. Igou ám, csak hogy a törvény nem vette figyelembe, hogy vannak községek, ahol egész éven át alig egy-két marhát vágnak le, s azt sem azért, hogy elszállítsák, hanem hogy elfogyasszák. Lohet, hogy erre való figyelemmel a legtöbb községben a vághidai körönként lesz felépitve, s arra is két évet enged a törvény, azonban miért s miért sem a bélyegzőkkel ennyi ideig nem várunk, hanem már küldik hivatalosau a községek nyakára azokat, egyenként 30 koronával terhelvük meg a községet, vagyis bélyegzőben huzarjában a 135 községen 4050 koronát (vagy még annál is többet) rándítanak fel. Mindenezer a bélyegzők ügyét az alispán ur figyelmebe ajánljuk, mivel, mint nekünk írják, a legtöbb község jóval felülfizíti a fölbéleg bélyegzőket.

Szinházi hét.

Szilágyi Dezső színtársulata bevonult, hogy egy hónapra át estéről-estére olaszrakoztassa színpártoló közönségünket, mely ez alkalommal is tömeges bérletével már elöve pompásan biztosította a társulat egzisztenciáját. Szilágyi Dezső csak most a nyáron nyerte el az erdélyi 1-ös színkörültelet, melynek közönségét a körületi rendszer beállítása óta meglehetősen elkényeztették az egyes direktorok meglepő jó rendezéssel, gardrobbal, sőt kiállításal is. Ezek az igények igen természetesen az új színtársulattal szemben is fennmaradtak, sőt a társulat érkezését megelőző jó hírokról való tekintettel talán fokozottabb mértékben nyilvánultak. Azonban — és ezt az igazságnak megfelelőleg konstatálni tartozunk — azinésziók buzgalma, ambícióján kívül bizony alig kaptunk a heti előadásokon egyebet. A kiállítás, így a függönyök régiek, avultak, távolról sem illuziókeltők, a bizony a gardrobe sem áll azon a nívleuon, melyhez személnk hozzászokott. Ezeket bizony most hamarjában segíteni aligha lehet. Ellenben a gondosabb rendezésen már igen könnyen segíthetünk, mert ehhez a társulatban a szükséges erők megevanak, c upáo több figyelem, gondosabb scenirozás szükségeltetik, és kész a korrektd előadás. A társulat tagjairól csak jót mondhatunk; jó részénél tohohetség és igyokezet, másikk részénél törökvs van, és ezekkel a kolléckekkel mindeu elérhető. Itt koll felomlitandó, hogy a darabok megválasztására is gond fordítandó, mert ez nem csak a bérll, szóval a színházbaráó közönség, de a színházi kaassa rovására is megy. A repriket természetesen nem kifogásolhatók, csak figyelemmel kell lenni, hogy lehetőségig az utóbbi szozonbau lojátszott darabok kilagyaasanak. Ha már benne vagyunk az apró zsörtölődésben, szová kell tenünk a hideg termet és a világitást. Mindkettő barátság-talanná, kedélytelené teszi a színházat és logfóként az egészségg rovására megy. A fűtésen a direktor ur segítset, míg a világitáson a szálló bérlője. A rossz karbid kormos fűstjével rojntja a szemet, megszállja a hölgyek ruháit és a tüdőt és — ráadásul bármikor katasztrófát okozhat. Alaposan megért arra, hogy villanyvilág cserélteassék föl. Természetesen ez már a tulajdonosnak szól.

Az ötletes szezdnt Kövessi Albert *Keserü mézes-hetek* bohózatával 5-én kezdték meg. A darab a régi olkoptatott recipe szerint készült. A fiatal párboldogságot megzavarja egyik részről az anyós, másikk részről az apó. Végül annyira rendbe jönnek, hogy az öregekből is egy pár lesz. A fiatal asszonyt Szilágyi Erzsike játszotta. Friss és kellemes naivának bizonyult. Párturo *Aldori* László mintha kothor-nust öltött volna, szertartásos volt. Igen jó volt *Németh* János, míg *Szapári* Jenka (az anyós) játékkát zavarólag befolyásolta fölötté gyoenge gardrobja, amely szinte komikát csinált belőle. *Makai* Elemér, *Zilahi* János jók voltak, míg *Lévai* Berta a színznd-szerpeben tapsot váltott ki. A közönség kiszedett a darabból magának mindent, amin mulatbatott, de nem sokat talált. — Kedden, 6-ikáo, *Ocskay brigadéros* ment üres széksorok előtt. *Pataki* Józseffel a czinszerpeben. Ocskát közvetlenséggel, nemes buzgalommal játszotta, amint hogy az összes szereplők valamennyie igyekezett részét kivenni az elismerésből. Ez meg is volt, azonban a rendezés hiánya, felületessége fölötté bántóan batott. Így például megtörtént, hogy Léva piacát egy kopott erdő képezte, míg a leégett Ocsko faluak valami szintén nagyon kopott londoni városrészt erszettek háttérnek le. velenzei ablakokkal, zsinagógával és négyemeletes palotákkal. Ez már határozottan a színházi képtelenségek keretébe tartozik, mert minden illuziót agyoncsapott. Egyébként az ensemble elég jó volt, a külön emítést érdemelnek *Kondráth* Ilona (Tisza Ilona), *Baranyai*, *Hidy* Irén, ki Dili szerepeben szép látványosságának bizonyult, *Németh* és *Csaki*, ki szép terjedelmű baritonjával tünt föl. — Szerdán, 7-én *A nagy mama* op rette ment, telt ház előtt. A czinszerpeben H. *Lévai* B rta bensőségteles játékkával, szép enekével a közönség szívéhez férközött. Igen jó volt a két unoka: *Szilágyi* Erzsike és *Zilahi* János. *Makai* Elemér mint ezredes mesterkéletlen, egyszerű játékkával tünt ki. Sok derűtséget szerzett, *Németh* (Tödorka) és *Szapári* Jenka (Szeráfn). *Aldori* az unokaoccs, *Baranyai* a tábóri lelkes és *Hidy* Irén mint Piroska járultak hozzá a sikerhez. — Csütörtökön *A tanítóné*, Erddi határos életképe volt műsoron, mely szépen, megkapóan va megírva; a közönséget lebilinc olta, a sziveket megmozgatta és fölmelegedve nézte a tanítóné küzdelmeit. A tanítóné szerföltött farszto szerepét *Kondráth* Ilona kreálta, a temperamentumos alakításával lelkes tpaokát szerzett. *Zilahi* János minden hibájával, erejével igaz embert mutatott be ifj. Nagy Istvánban. *Makai* Elemér mint aranyparaszt, *Szapári* Jenka mint nagyaszony jók voltak. *Szilágyi* Dezső a fűsz szerepét gondosan kidolgozta. *Németh* János a tanítót főnök-fággal és izléssel mutatta be, s talán ebben túl is ment. Kedves volt *Lévai* Berta, míg *Aldori* a szolgabíró ellenszenves alakját sikerülten megjátszotta. Jó volt *Baranyai*, mint kántor.

Pénteken zónában *A cigánybaró* ment, míg tegnap este *A gépiró kissasszony* volt műsoron.

IPAR ÉS KÖZGAZDASÁG.

Iparkamarai közgyűlés.

A marosvásárhelyi kereskedelmi és iparkamara folyó hó 3-án közgyűlést tartott *Tausik* B. Hugó kir. tanácsos, elnök vezetésével. Intézkedést tett a közgyűlés az iránt, hogy az új ipartörvény befejező része is bizottsági tárgyalás alá vétessék, minek alapján a kamara feltörjesztését megtohesso. A vasárnap munkaszünet ügyében a teljes vasárnap munkaszünet mellett foglalt állást követelővén, hogy a munkaszünet a korcsmákra és italmérésekre is kitorjesztessék. Az iparos ifjak számára engedélyezték külföldi tanulmányúti ösztöndíj oda itélése tárgyában szavazatlóhbséggel döntött. Ösztöndíjjal való támogatásra elő helyen *Orta* Domokos József kocaigartót, másodikk helyen *Kurta* Sándor korekest és harmadikk helyen *Totfalusi* Sándor szabót ajánlotta. Jelentés tétetett a székely fiuk ipari pályára belyezéséről, mely akcióba elősorban iparfejlesztési céllal másodszorban a romániai gyormokkiváadorlása megakadályozása végett kezdett a kamara egy évtizeddel előbb. Az elhelyezés és illove iparossá növelés ezalótt nagyobbára a király hágón tuli városokban eszközöltetett. Most az erdélyi városokban és szakiskolákban foly, de csökörnté oredményel, mert az ipari pályát éppen a legtrótermetebb oróteljes fiuk körüllik. A jelentés kapcsán feliratot itez a kamara a kereskedelmi kormányhoz, hogy rendezételeg tiltsa be a 16 éven aluli gyermekek gyári munkára való alkalmazását.

Kazánfűtői tanfolyam.

A marosvásárhelyi m. kir. állami fa- és fémpipari szakiskolában október hó 15-én kezdődik a kazánfűtői tanfolyam. A tanfolyam november 26-ig, tehát 6 hétig tart. Az előadások hétköznapokon este a gyakorlatok pedig vasárnap délelőtt tartatnak beti 12 órában. A kazánfűtői tanfolyamra felvétolnek a 18-ik életévtét betöltött oly kovács, lakatos, géplakatos, gépkovács és rézműves iparosok, vagy ezen szakok valamelyikében foglalkozó gyári munkások, akik magyarul irni-olvasni tudnak, jó orkölcsi bizonyítványt és iparfoglalkozásukról megfelelő okmányokat felmutatni képesek, vagy oly napszámosok, akik kezán mellett alkalmazva voltak. Belépni ohajótk a beiratkozásnál 6 kor tandíjat tartoznak fizetni. Mitután a január hóban kezdőd, 12 hétig tartó gőzgépkazánfűtői tanfolyamra, csak azok iratkozhatnák be, akik a kazánkezelői tanfolyamot sikeresen elvégezték, erre a körülményre külön telbíjuk az érdekeltek figyelmét. Beiratkozhatni a marosvásárhelyi fa- és fémpipari szakiskolában naponként Minden egyébre is tájékozást ott lehet szerezni.

TAVIRATOK.

Budapest, okt. 10.
(Érk. d. u. 6 ó.)

Osztrák delegáció külügyi bizottsága ma délelőtt ülést tartott, melyen folytatták az annexió fölötti vitát.

Budapestben időző bosnyák küldöttség *Mon-drus* vezetésével hétfőn jelenik meg a királynál, hogy közönetét kifejezze Bosznia annektálásáért.

A király *Beck* báró osztrák miniszterelnököt ma délben magúa kihallgatáson fogadta.

Budapesti szocziáldemokrata párt vezetői ma délelőtt megjelentek Budapest rendőrfőkapitányságánál, bejelentve, hogy ma este a fővárosban öt gyűlést ohajtnak rendezni, melyre ötvenezer szétszórt rőpiratban hívták fel a munkásokat tömeges megjelenésre. Főkapitány kijelentette, hogy a bejelentést azon esetben veszi tudomásul, ha a vezetők teljes felelősséget vállalnak aziránt, hogy gyűlésen és gyűlés után semmiféle zavargás nem lesz. Minthogy vezetők a felelősséget elvállalták, főkapitány valamennyi gyűlés megtartását engedélyezte.

A csütörtök esti zavargás ügyében indított vizsgálatot folytatja a rendőrség. A tegnap le-tartóztatott öt munkást ma délben átvitték az ügyészséghez. A tegnap este letartóztatott 12 munkást pedig holnap adják át az ügyészségnek.

Nagyvárad rendőrség ma táviratban értesítette a budapesti főkapitányságot, hogy dr. *Benedek* Vilmos nagyvárad ügyvéd nagyobb sikkasztás után ma megszökött.

Szófia: Philippopolisban, hol *Ferdinánd* király mai éjszakát tölteni fogja, a város minden utcáján fel van disztve. Az utcákon nagy embertömeg hullámozik, a királyt óriási lelkesedéssel fogadták. Megörkézése után gyalog ment a székesegyházba.

Kiadja: *Becsek* D. Fia könyvnyomdája

Ajánlattételre való felhívás.

Homoródszentmárton község vízvezetési munkálatait vállalati uton ohajtván biztositani, azokra az alábbiakban zárt ajánlati versenytárgyalás hirdettetik.

A 9053-54 koronát kitevő munkálat a következőkből áll:

1. Forrásfoglalás	571-40 kor.
2. Csövezeték és felszerelése	7817-— "
3. Itatóvályuk a közutaknál	665-14 "

Összesen 9053-54 kor

Pályázók, kik csakis magyar honosak és honi bejegyzett czégek lehetnek, felhívának, hogy fentebbi munkálatok végrehajtására vonatkozó és „Ajánlat Székelyszentmiklós község vízvezetési munkálataira“ feliratú lepecsételt borítékba helyezett ajánlataikat, melybe a munkálatok tervszerinti kifogástalan és az építési felételek betartásával az ajánlati egy-ségáron való elvégzésén kívül az építési határidő is beveendő, a f. hó 21-ik napjának déli 12 órájáig annyival is inkább igyekezzenek beadni a székelyföldi miniszteri kirendeltséghez (Marosvásárhely), mert az elkésve érkezett ajánlatok figyelembe vétetni nem fognak. Ajánlatot tenni csakis egységáron alapján az e czéla megszerzését költségtévesi szöveg felhasználásával és csupán az egész munkára lehet, és az ajánlathoz melléklendő, az ajánlati összeg 5%-nak megfelelő készpénz (mely utáu kamat nem követelhető) takarékpénztári betétkönyv, vagy ovadékképes értékpapirban, vagy pedig ezekuek a székelyföldi miniszteri kirendeltség pénztáránál való letételeit igazoló nyugtája, megjegyezvén, hogy az elfogadott ajánlattevő tartozni fog bánatpénzét a szerződés megkötésekor az ajánlati összeg 10%-ra kiegészíteni, mely összeg ezután a községi pénztárban fog letétként szerepelni.

Az ajánlat ajánlattevőre a benyújtástól számított 2 (kettő) hónapig kötelező és az elfogadott ajánlattevővel a szerződés az ajánlatok felbontásától számított 1 (egy) héten belül meg fog köttetni.

A munkálatok a székelyföldi miniszteri kirendeltség eziránti felszólításának vételétől számított 8 (nyolcz) napon belül megkezdendők.

Az ajánlatok felett a székelyföldi miniszteri kirendeltség fog dönteni, azzal a fentartott joggal, hogy az ajánlatok között szabadon válasszthat.

Az ajánlatban melléklendő azonfelül az ajánlattevő által aláirt építési feltétfüzet is, mely 1 koronáért, a költségvetési nyomtatvány 4 K 40 fillérért szerezhető be a székelyföldi miniszteri kirendeltségnél (Sárkány Miklós kir. s. mérnöknel) hol azon felül a tervek betekintheők.

Homoródszentmárton, 1908. október hó 3-án.

Üténnyomás nem díjaztatik.

Községi előljároság.

Sz. 402/908. végrht.

Árverési hirdetés.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezennel közzéírja, hogy a segesvári kir. járásbíróóságunk 1908. évi Sp. 362/5. számú végzése következtében Dr. Schuster Frigyes ügyvéd által képviselt Misesbácher segesvári lakos javára, 989 K. 74 f. s jár. erejéig 1908. évi augusztus hó 27-én foganatosított kielégítési végrehajtás utján felülfoglalt és 2169 koronára becsült következő ingóságok u. m.: lovak, hordók, ezekerek házbutorok, és még több ingóságok nyilvános árverésen eladottnak.

Mely árverésnek az oklándi királyi járásbíróóság 1908. évi V. 286/2. számú végzése folytán 989 kor. 74 fill. tökéletesítés, ennek 1908. évi május hó 15. napjától járó 5% kamatai $\frac{1}{100}$ váltódíj és eddig összesen 160 K 64 fill. bíróság már megállapított költségek erejéig, Homoródjákosfalva községben alperenél leendő megtartására 1908. évi október hó 29-ik napjának délelőtti 9 órája határidőül kitűztetik, és abhoz a venni szándékozókkal ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett a legtöbbet ígérőknek, szükség esetén becsáron alui is el fognak adatni.

Amennyiben az előírt ingóságokat mások is le és felülfoglaltatják és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-cz. 120. §-a értelmében ezek javára is elrendeltetik. Kelt Oklánd, 1908. évi okt. 3-án.

Pollák Ignác, kir. jbir. végrehajtó.

Árverési hirdetés.

A székelybetlenfalvi róm. kath. egyház nyilvános szó- és zárt írásbeli árverésen adja Udvarhelyvármegyében Székelybetlenfalva község határára fekvő „Hiutósarka” és „Koudor” nevű erdőterületén álló szakértőileg megbecsült és lebélyezett 31 drb 31—45 czm. és 74 drb 24—30 czm. mell magassági átmérőjű tölgy mű és tűzi és 179 drb 10—40 m. mell magassági átmérőjű bükk tűzi fáját: mely tövön az erdőn 166 m³. I. osztályú 29.4 m³. II. osztályú tölgy mű fára, 30.2 m³. tölgy és 40.6 m³. bükk tűzifára becsültetett.

Kikiáltási illetve becsára 853 korona.

Az eladandó fatömeg a székelyudvarhelyi vasút állomástól 5—5.5 km. távolra fekszik, melylyel 1.5 km. állami ut és 3.5—4 km. elég jó erdei ut köti össze.

Az árverés kezdete előtt a kikiáltási ár 10%-a bányapénzül az árverező biztos kezébe letendő. Utóajánlatok figyelembe nem vétetnek.

Az árverés Székelybetlenfalva község házában 1908. évi október hó 27-én d. e. 9 óra-kor lesz megtartva.

Az árverési és szerződési feltételek a székelybetlenfalvi róm. kath. egyház megyebírójánál és a székelyudvarhelyi m. kir. járási erdőgazd. nokságnál bármikor megtekinthetők.

Székelybetlenfalva, 1908. okt. 10-én.

Oláh Dániel,
Írta.Halász István,
r. kath. megyebíró.

NOXIN

A LEGJOBB CIPŐ-KRÉM

NOXIN

Hochsinger Testvérek
Budapest, Rózsa-utca 85.

Ajánlattételre való felhívás.

Székelyszentmiklós község vízvezetési munkálatait vállalati uton ohajtván bizsosi-tani, azokra az alábbiakban zárt ajánlati versenytárgyalás hirdettetik

A 4230-72 koronát kitevő munkát a következőkből áll:

1. Vízvezetés 378-80 kor.
2. Gyűjtő-akna 137-10 „
3. Csövezeték és felszerelése 3621— „
4. Itatóvályu 93-82 „

Összesen 4230-72 kor

Pályázók, kik csakis magyar honosak és houi bejegyzett cégek lehetnek, felhivatnak, hogy feutebbi munkálatok végrehajtására vonatkozó és „Ajánlat Székelyszentmiklós község vízvezetési munkálataira” feliratu lepecsételt borítékba helyezett ajánlataikat, melybe a munkálatok tervszerinti kifogástalan és az építési feltételek betartásával az ajánlati egységáron való elvégzésén kívüli az építési határidő is beveendő, a f. hó 21-ik napjának déli 12 órájáig annyival is inkább igyekezzenek beadni a székelyföldi miniszteri kirendeltséghez (Marosvásárhely), mert az elkésve érkezett ajánlatok figyelembe vétetni nem fognak.

Ajánlatot tenni csakis egységárok alapján az e célra megszerezhető költségvetési szöveg felhasználásával és csupán az egész munkára lehet, és az ajánlathoz melléklendő, az ajánlati összeg 5%-nak megfelelő készpénz (mely után kamat nem követelhető) takarékpénztári betétkönyv, vagy ovadékképes értékpapírban, vagy pedig ezeknek a székelyföldi miniszteri kirendeltség pénztáránál való letételét igazoló nyugtája, megjegyezvén, hogy az elfogadott ajánlattevő tartozni fog bányapénzt a szerződés megkötésekor az ajánlati összeg 10%-ra kiegészíteni, mely összeg ezután a községi pénztárban fog letétként szerepelni.

Az ajánlat ajánlattevőre a benyújtástól számított 2 (kettő) hónapig kötelező és az elfogadott ajánlattevővel a szerződés az ajánlatok felbontásától számított 1 (egy) héten belül meg fog köttetni.

A munkálatok a székelyföldi miniszteri kirendeltség eziránti felszólításának vételétől számított 8 (nyolcz) napon belül megkezdendők.

Az ajánlatok felett a székelyföldi miniszteri kirendeltség fog dönteni, azzal a fentartott joggal, hogy az ajánlatok között szabadon választhat.

Az ajánlatban melléklendő azonfelül az ajánlattevő által aláírt építési feltétfüzet is, mely 1 koronáért, a költségvetési nyomtatvány 4 K 80 fillérért szerzhető be a székelyföldi miniszteri kirendeltségnél (Sárkány Miklós kir. s. mérnöknel) hol azon felül a tervek betekintheők.

Székelyszentmiklós, 1908. október hó 3-án.

Utányomás nem díjazatik.

Községi előjáróság.

Kiadó lakás.

Kossuth-utca 25. sz. alatti emeletes lakáson 3 szoba, konyha kiadó. Értekezhetni a tulajdonossal, ugyanott.

SZÖLLÖSI SAMU szombatfalvi gazdaságában**takarmány répa**

kapható mátermázsánként 1 kor. 20 fillérért

Fogorvos Perl József

American Dentist

Székelyudvarhelyre megérkezett.

Lakása: Budapest-szálloda 2. sz.

Rendel: délelőtt 9-12 óráig és délután 2-5 óráig.

Fajalmák.

Kiváló, kézzel szedett almák kaphatók ŐZV. BOROS KÁROLYNÉAL Bethlenfalvár.

BENEDEK BELA „A SZARVASHOZ”

— vendéglője és szállodája — Székelyudvarhelyt, Kossuth-u. 8. sz. (közvetlen a piac mellett.)

A város legolcsóbb étkező helye!

Szives tudomásul.

Van szerencsém úgy a helybeli, mint a vidéki n. é. közönségnek szives tudomására hozni, hogy a Kossuth-utca 8. házszám alatti csaknem másfél század óta fennálló

Pontos és gyors felszolgálat!

„Szarvas”-hoz czimzett vendéglőt

Minden nap frissen csapolt poharas sör!

a mai kor kívánalmainak megfelelően újra építvén, több vendégszobával egészítettem ki, mai naptól fogva a m. t. közönség rendelkezésére bocsátom. — Midőn csaknem 3 évtized alatt szerzett tapasztalatommal vendéglő és szállodámat, általában közismert olcsó és kitűnő székely konyhámat s kizárólag saját felügyelet alatt szüretelt solodi erdőlyi hegyi boraimat nagybecsű pártfogásába ajánlom és az eddigi kegyes pártfogást megköszönöm azt jövőre is kérve vagyok kiváló tisztelettel **BENEDEK BELA**, vendéglős

Videkiek találkozó helye. Olcsó vendégszobák!